

stantias: quæ notæ variantur mutatis circumstantiis, variabiles sunt; quæ in omnibus circumstantiis manent eadem, verisimiliter constantes sunt.

b) Auferendo notas, quibus ablati res non destruitur, variabiles sunt; quibus ablati res destruitur, certo constantes sunt; & quidem essentielles, si primæ sint, & rationes reliquarum etiam constantium.

e) Abstrahat notas communes a propriis.

f) Notas combinet modo cum hac, modo cum alia, & communes combinando determinet.

§. 69. Universim multitudo, sive copia conceptuum (der Reichthum als Begriffen) acquiritur; conceptus acquisiti perficiuntur attentione, resolutione, sive analysi, reflexione, abstractione, combinatione, sive compositione. Hinc & cognitio his mediis perficitur extensive, & intensive (18.).

SECTIO II.

DE

SIGNIS CONCEPTUUM.

§. 70.

Signum generatim est id, cujus conceptus etiam alterius conceptum excitat, sive: est medium, ex quo cognosci potest alterius cujusdam existentia; hoc alterum *signatum* (das Bezeichnete) etiam *significatus* est (die Bedeutung, in so fern
sie

sie dem Bezeichneter als der Folge, oder dem Zwecke des Zeichen beygelegt wird). Hinc signum est ratio, & signatum rationatum ejus; adeoque inter signum & signatum datur nexus, qui est significatio, vis, potestas signandi (die Bedeutung, in so fern sie dem Zeichen als dem Grunde beygelegt wird). Nexus, si sit ex natura signi, signum dicitur *naturale*, si sit ex arbitrio signantis, dicitur *arbitrarium*. Respiratio est signum naturale vitæ; signa æqualitatis, majoritatis &c. apud Mathematicos arbitraria sunt.

§. 71. Signum, cujus conceptus signati conceptum determinatum (67.) excitat, dicitur *congruum*, quadrans (anpassendes). Signum, cujus conceptus signati notas, earumque inter se nexum, in suis notis, earumque nexu exprimit; sive quod tale est, ut omnia, quæ ex ipso tam secundum se, quam in nexu cum aliis spectato, inferri possunt, de signato ipso valeant, dicitur *significans* (bedeutendes). Cujus & facilis usus, & ex ipso facilis cognitio signati, est signum *facile* (ein leichtes). Congruentia, significatus, & facilitas signi, perfectiones ipsius sunt.

§. 72. Signum, cujus conceptus non excitat signati conceptum determinatum, est *incongruum*. Signum, quod puratur esse signum, & non est alicujus signum, est *inane*; quod plura & diversa signat, est *vagum*; quod aut non potest facile adhiberi, aut quo adhibito, tamen ex ipso non potest facile cognosci signatum, aut in quo

utrumque accidit, est signum *difficile*. Signa, quibus unum, aut plura ex enumeratis adplicari debent, universim signa deficientia sunt (mangelhafte Zeichen).

§. 73. Conceptus ex signis *symbolicus* est (ein Begriff aus den Zeichen, symbolischer Begriff).

§. 74. Signum conceptus est *terminus*, sive *symbolum* (ein Ausdruck); & conceptus termino signatus est significatus ut finis termini (70.). Terminus apud Logicos *vocabulum* est.

§. 75. Qui utitur terminis ad conceptus suos alteri significandos, *proponit*; qui significatum ex termino cognoscit, *intelligit terminum*; qui vero ex termino significatum intelligit, quem proponens significare voluit, *intelligit proponentem*. Potest intelligi terminus, & tamen non ideo proponens.

§. 76. Terminus signat conceptum; hinc totuplex est terminus, quotuplex conceptus: singularis, communis, abstractus, combinatus, sive complexus, simplex &c.

§. 77. Terminus vel est unius tantum significatus, vel plurium: si primum, dicitur *univocus* (ein eideutiger), si alterum, est *aquivocus* (ein zweideutiger Ausdruck), qui etiam vagus, & ambiguus dicitur. Hic, si ad certum significatum determinetur, dicitur *figi* (seine Bedeutung wird festgestellt).

§. 78. Significatus termini *proprius* (eigentliche Bedeutung) est ille conceptus, ad quem significandum terminus primario est assumtus. Significatus *improprius*, translatus, tropicus (uneigentliche, figurliche Bedeutung) est conceptus, ad quem significandum terminus primario non est institutus, qui tamen cum proprio hujus termini significatu connexionem habet, vel majorem, vel minorem. E. g. *Nervus belli pecunia*.

§. 79. Termini plures ejusdem significatus, & linguæ sunt synonymi (gleichviel bedeutende Ausdrücke); si sint perfecte synonymi, sunt *tautologici*.

§. 80. Terminus signans conceptum in vita communi occurrentem *vulgaris*; signans conceptum disciplinæ tantum & artibus proprium est *technicus* (ein Kunstwort).

§. 81. Termini, quorum significatum etiam minus attenti, intelligere videmur, *familiares* sunt (geläufige Ausdrücke).

§. 82. *Ufus loquendi* in aliqua lingua (der Sprachgebrauch) est consensus plurium in vita communi certo termino certum conceptum significandi. Si talis consensus in disciplinis occurrit, *receptus terminorum significatus* dicitur (der gelehrte Sprachgebrauch).

§. 83. Terminus *verus* est, qui signat conceptum verum; *falsus*, aut inanis est (ein leerer Ausdruck), qui signat conceptum falsum. Termini

mini seorsim veri combinatione sæpe falsi redduntur, præsertim familiares. E. g. Dum germanus diligens alterius studium his terminis significare vult: Er studieret wie ein Pferd.

§. 84. Terminus *clarus* est, cujus significatus est clarus; *obscurus*, cujus significatus obscurus est, vel absolute, & hic esset terminus falsus, vel respective: obscurus, in quantum ejus significatus non facile cognoscitur, dicitur *non intelligibilis* (*unverständlich*), vel absolute, vel respective. Qui utitur terminis intelligibilibus, *perspicuus* est (*redet deutlich, verständlich, faßlich*).

§. 85. Terminus, cujus significatus clare cognoscitur verus, est *certus*; cujus significatus non clare cognoscitur verus, est *incertus*.

§. 86. Veritas, claritas, intelligibilitas, certitudo terminorum perfectiones sunt, & media, quibus præcavetur *logomachia* (*der Wortstreit*).

SECTIO III.

DE

DEFINITIONIBUS.

§. 87.

Definitio logica (eine logische Erklärung) est conceptus distinctus determinatus (67.) terminis expressus. E. g. Triangulum est figura tribus in eis terminata. Conceptus definitus *definitum* (*der erklär*